

Baltic Sea Food

„Cenu noteikšanas, izmaksu un likviditātes modelis - Ražotājs - Izplatītājs” tabulas lietojuma skaidrojums

Darba grāmata ir domāta tam, lai ražotāju piegādāto produktu izplatītājs spētu noteikt produkcijas izplatīšanas izmaksas, potenciālo peļņu, varētu saplānot gan izmaksas, gan ieņēmumus un attiecīgi koriģēt uzcenojumu, lai sasniegtu sev vēlamu peļņas apmēru vai neciestu zaudējumus.

Svarīgi! Visā darba grāmatā ir aizpildāmas tikai šūnas, kas iekrāsotas zilā krāsā. Pārējās šūnas aizpildās automātiski ar formulu palīdzību.

Darba grāmatas aizpildīšana būtu jāsāk ar lapu **Izplatīšana**.

Izplatīšana

Šī darba lapa ir paredzēta tam, lai uzskaitītu produktu izplatīšanas izmaksas un paredzētu iespējamo pārdošanas cenu patērētājam vai pārdošanas komisiju.

L kolonnas 3. šūnā jānorāda pārdoto vienību skaits gadā. Ja lietotājs ir izlēmis lietot citu uzskaites periodu, tad arī visā pārējā darba grāmatā jāņem vērā šis laika periods un pozīcijas jāaizpilda par norādīto periodu. Lai arī bieži vien izplatītājs izplata vairāk nekā vienu preci, šī tabula to neparedz, tāpēc pie preču daudzuma norāda visu realizēto preču vienību skaitu un pie turpmākiem aprēķiniem izmanto vidējo preču cenu.

Izmaksu tabulas **A kolonnā** norāda izmaksu pozīcijas nosaukumu.

Kolonnās no B līdz D norāda plānotās izplatīšanas izmaksas par norādīto preču daudzumu – vienas vienības cena, nepieciešamais daudzums un formula aprēķina izmaksu kopsummu konkrētai pozīcijai. **Kolonnās no E līdz G** norāda koriģētās izmaksas, kas fiksētas pēc faktiskās izplatīšanas, pārskatot izmaksu pozīcijas un mainot izmaksu pozīciju lielumu vai citu iemeslu dēļ. Tāpat šīs kolonnas var izmantot, lai modelētu, kā mainītos rezultāts, ja mainītu vienas vai vairāku pozīciju cenu un/vai daudzumu. **Kolonnās no H līdz J** parādās pozīcijas cenas, daudzuma un izmaksu pozīcijas kopējā starpība. Šo kolonnu var izmantot, lai novērtētu, kādas būs izmaiņas, ja tiks veiktas izmaiņas kādā izmaksu pozīcijā. Lai neaizmirstu, kas ir starpības iemesls, to var piefiksēt **kolonnā K** un šos pierakstus izmantot, plānojot nākamo periodu.

Rindās no 5. līdz 11. ievada transporta izmaksas, kas iekļauj visas izmaksas, kas saistītas ar sava transporta uzturēšanu vai nomāta transporta izmantošanu.

Rindās no 13. līdz 19. norāda manuālā darba operācijas un to izmaksas.

Rindās no 21. līdz 26. norāda uzglabāšanas un citas izmaksas katrai no darbībām.

28. rindā ir redzamas norādītā produkcijas vienību izplatīšanas izmaksas kopā. **L kolonnā** ir redzamas izmaksas kopā uz vienu partijas vienību.

Sākot ar **33. rindu**, ir pieejamas papildu tabulas uzcenojuma lieluma vai preces pārdošanas cenas noteikšanai. **No 33. līdz 38. rindai** ir pieejama tabula, kurā ražotājs var norādīt savu vēlamo uzcenojumu pret izplatīšanas izmaksām. **Šūnā B35** lietotājs var norādīt vēlamo uzcenojumu precēm. **38. rindā** parādās pārdošanas komisija pie izvēlētā uzcenojuma lieluma.

No 40. līdz 46. rindai ir pieejama palīgtabula, kur var ievadīt plānoto pārdošanas cenu (**šūna E41**) un saņemt peļņas procentu pie šādas pārdošanas cenas. **!!! Abās tabulās jāievada dati par preču vienību skaitu, kas norādīts šūnā L3!!!**

Nākamās divas palīgtabulas ir identiskas iepriekš aprakstītajām, taču aprēķins tiek veikts uz vienu preces vienību.

Nākamā lapa, kas būtu jāaizpilda, ir **Preču pārdošana**.

Preču pārdošana

Šī lapa ir paredzēta tam, lai uzskaitītu visas realizētās preces un aprēķinātu kopējos pārdošanas ieņēmumus.

Kolonnā A norāda produktu – tā nosaukumu, artikula numuru vai kādu citu informāciju, pēc kuras produktu var atšķirt tabulas lietotājs. **Kolonnā B** norāda preces ražotāju, **kolonnā C** preces iepirkuma cenu par vienu vienību, **kolonnā D** iepirkto (realizēto) preču daudzumu un **kolonnā F** norāda realizācijas cenu par vienu vienību.

Kolonnā E tiek aprēķināti izdevumi par iepirktajām precēm, **kolonnā G** aprēķinās ieņēmumi (iepirkšanas izdevumu un ieņēmumu no pārdošanas starpības) un **kolonnā H** aprēķinās peļņa procentos. **Kolonnā I** lietotājs var pievienot komentārus par katru preci.

33. rindā aprēķinās kopējie izdevumi par iepirktajām precēm un ieņēmumi no pārdošanas.

Ja lietotājam ir nepieciešams palielināt tabulu, lai pievienotu papildu rindas tabulā, to drīkst darīt, ievietojot nepieciešamo rindu skaitu starp 5. un 32 rindām.

Nākamo aizpilda **Izmaksu budžets** vai **Pārdošanas budžets** (gan vienā, gan otrā ir formulas, kas saņem datus no otras).

Pārdošanas plāns, izmaksas un peļņa

Pārdošanas plāna lapā ietilpst informācija no **Izplatīšanas, Izmaksu budžeta** un **Preču pārdošanas** lapām. Lietotājam ir iespēja izvēlēties operatīvās peļņas aprēķina metodi un ievadīt informāciju par ieņēmumiem vai izmaksām no finanšu darījumiem.

5. rindā var norādīt citus operatīvus ieņēmumus, kas nav tiešie ieņēmumi no produktu realizācijas. **6. rindā** tiek aprēķināti ieņēmumi no preču realizācijas.

11. un 12. rindā parādās iespēja izvēlēties operatīvās peļņas aprēķina modeli – balstoties uz izplatītāja uz izmaksām balstīto komisiju (**šūna C11**) vai balstoties un vēlamo komisiju, kas veido gala cenu pircējam (**šūna C12**). Izvēle ir jāizdara atbilstošajā šūnā ierakstot skaitli 1.

Šūnās 16.-23. norāda periodā notikušos finanšu darījumus. **Šūnā E24** norāda uzņēmumam piemēroto ienākumu nodokļa likmi. Šobrīd IIN Latvijā ir fiksēts 20% apmērā.

Šūnās 30.-32. norāda ārkārtas pozīcijas, un **šūnā B33** iegūst tīro peļņu gadā no visu realizēto produktu realizācijas.

Izmaksu plāns un peļņa uz darbinieku

Darba lapā **Izmaksu budžets** norāda uzņēmuma izmaksas, kas nav tieši attiecināmas uz produktu ražošanu un peļņu uz nostrādātajām cilvēkstundām.

Rindās no 3. līdz 14. lietotājs norāda netiešās izmaksas par periodu. Daļa datu ienāk no jau aizpildītajām produktu lapām. **15. rindā** automātiski aprēķinās uzņēmuma operatīvās izmaksas.

Rindās no 19. līdz 29. ir pieejama tabula, kurā parādīta vidējā stundas likme uzņēmumā, ieņēmumi un peļņa uz nostrādāto cilvēkstundu. **Šūnā B20** ir jānorāda nostrādātās cilvēkstundas, kas nav tieši attiecināmas uz izplatīšanu. **Šūnā B21** parādās kopā nostrādātās cilvēkstundas gadā, **šūnā B23** vidējā darba stundas likme uzņēmumā, **šūnā B25** – ieņēmumi uz nostrādāto cilvēkstundu un **B27** – peļņa uz vienu nostrādāto cilvēkstundu.

Vidējā darba stundas likme uzņēmumā ļauj salīdzināt darba samaksu uzņēmumā ar cietiem līdzīgiem uzņēmumiem un nozari. Ieņēmumi uz nostrādāto stundu parāda darbaspēka efektivitāti, jeb cik naudas ienes katra nostrādātā stunda uzņēmumā. Peļņa uz nostrādāto darba stundu apzīmē to, cik lielu peļņu uzņēmuma īpašniekam rada katra nostrādātā darba stunda.

Likviditātes plāns

Šī lapa ir paredzēta tam, lai lietotājs varētu kontrolēt savu naudas atlikumu un nepieļaut situāciju, kad naudas atlikums kasē un bankā ir negatīvs. Ja tāda situācija iestājas, uzskatāms, ka uzņēmums nav maksāspējīgs. Šis pārskats ir sadalīts pa gada mēnešiem. Pārskats ir īpaši aktuāls tiem, kuru uzņēmējdarbībai ir sezonāls raksturs un lai plānotās izmaksas katrā mēnesī nepārsniedz plānoto ieņēmumu un naudas atlikuma summu.

A kolonnā ir norādīta ieņēmumu vai izmaksu pozīcija, **B kolonnā** datu avots, no kurienes ienāk dati un **C kolonnā** dati gada griezumā. **Kolonnās no D līdz O un rindās no 4. līdz 24.** lietotājam ir jāsadala ieņēmumi un izmaksas pa mēnešiem. **Kolonnā P** tiek norādīta kopsomma un **kolonnā Q** parādās starpība starp lietotāja ievadīto un datiem, kas ienāk no citām darba lapām. Šī kontroles kolonna ir jāizmanto, lai veiktu korekcijas plānā vai redzētu, kuras pozīcijas vēl nav līdz galam izdalītas pa gada mēnešiem.

Šūnā D26 lietotājs ievada naudas atlikumu uz gada pirmo janvāri. No ieņēmumu un izmaksu uzskaitījuma veidojas naudas līdzekļu izmaiņas (**27. rinda**) un **28. rindā** ir redzams naudas atlikums mēneša beigās. Kā jau minēts iepriekš, naudas atlikums nedrīkst būt negatīvs.

Kapitāla un investīciju plāns

Lapā **Kapitāla plāns** ir iespējams ieplānot uzņēmuma veiktās investīcijas.

B kolonnas šūnās 21.-24., 27.-30., 33.-36. ir iespējams norādīt plānotās investīcijas plānošanas gadā, sadalot tās pēc veidiem – jaunu pamatlīdzekļu iegāde ar mērķi aizvietot esošos vai paplašināt ražošanu, vai cita veida investīcijas.

Šūnās B4 un B5 jānorāda iepriekšējā gada tīrā peļņa un uzkrātā amortizācija.

Šūnās B12 un B13 jānorāda plānotie ilgtermiņa aizņēmumi (lai finansētu investīcijas) un citi kapitāla palielinājumi (īpašnieka ieguldījumi u.c.). Rezultātā **šūnā B15** tiek iegūts plānotais operatīvais kapitāls, kas ir uzņēmuma darbības nodrošināšanai pieejamie finanšu resursi.

Operatīvais plāns/ Peļņas un zaudējumu aprēķins

Lapā **Operatīvā budžeta pārskats** saplūst visās pārējās lapās ievadītie dati un **šūnā B36** tiek aprēķināta plānotā peļņa gadā, ja piepildās viss plānotais. Īsā un vidējā termiņā uzņēmumam var būt arī negatīva peļņa (darbības pirmsākumos, ražošanas izmaiņu gadījumā u.tml.), taču tas nevar ilgt ilgu laiku, jo uzņēmuma rezerves var beigties, var parādīties nepieciešamība pēc papildus aizņēmumiem u.tml.

Izmaksu specifikācija

Šajā lapā ir pieejami īsi skaidrojumi failā atrodamajiem izmaksu posteņiem.

Cenu lapa, skaitļi aprēķiniem

Lapā **Cenu lapa un izmaksu faktori** lietotājs var ievadīt dažādas izmaksas, kas saistītas ar uzņēmējdarbību – izmaksas par produktu (tiešās pirkšanas izmaksas vai izmaksas, kas saistītas ar produkta izplatīšanu), darba stundas likmes atsevišķiem darbiniekiem un citu ražošanas (izplatīšanas) un materiālu izmaksas lietošanai citās darba grāmatas sadaļās. Ja lietotājs lieto šo lapu, būtu ieteicams ievietot šīs vērtības darba lapās ar formulas palīdzību (piemēram, ='**Cenu lapa un izmaksu faktori**'!A4). Produktu lapā var ievietot ar formulas palīdzību gan resursa nosaukumu, gan cenu par vienību. Ja vērtība no cenu lapas tiks paņemta ar formulas palīdzību, tad, mainot resursa cenu cenu lapā, tā mainīsies arī visās pārējās lapās, kurās tā ir ievietota. Tāpat, kopējot darba grāmatu, plānojot nākamo gadu, var tikai izmainīt resursa izmaksu cenu lapā.

Tabulas lietojuma skaidrojums ir sagatavots projekta "B2B izplatīšanas modelis, lai atbalstītu vietējos pārtikas ražotājus Baltijas jūras reģiona lauku teritorijās" ietvaros no Interreg Baltic Sea Region programmas.

Augstākminētā informācija atspoguļo autora viedokli. Programmas vadošā iestāde neatbild par tajā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.